

Brüsszel, 2021. október 1.
(OR. en)

12174/21

SOC 536
EMPL 390
EDUC 309
ECOFIN 887

FELJEGYZÉS

Küldi:	a szociális védelemmel foglalkozó bizottság
Címzett:	az Állandó Képviselők Bizottsága/a Tanács
Tárgy:	A legfontosabb szociális kihívások: A szociális védelemmel foglalkozó bizottság által a szociális védelmi teljesítményfigyelő éves felülvizsgálata alapján megfogalmazott legfőbb üzenetek – Jóváhagyás

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a szociális védelemmel foglalkozó bizottság által a 2021. szeptember 21-én véglegesített jelentése keretében a szociális védelmi teljesítményfigyelő éves felülvizsgálata és a szociális védelmi politikák alakulása alapján megfogalmazott legfőbb üzeneteket, abból a célból, hogy a Tanács (EPSCO) 2021. október 15-én jóváhagyja azokat.

A teljes jelentés a 12174/21 ADD 1 dokumentumban található.

A szociális védelmi teljesítményfigyelő (SPPM) keretében készült, e jelentéshez csatolt országprofilokat a 12174/21 ADD 2–4 dokumentum tartalmazza.

Legfőbb üzenetek

1. **Az EUMSZ 160. cikkében foglalt megbízatásának megfelelően a szociális védelemmel foglalkozó bizottság** a legfrissebb elérhető adatok és információk alapján **elkészítette a Tanács számára éves jelentését az Unióban tapasztalható szociális helyzetről és a tagállami szakpolitikák alakulásáról.** Ezek alapján a szociális védelemmel foglalkozó bizottság a következő megállapításokat emeli ki, illetve a következő közös prioritásokat jelöli meg abból a célból, hogy irányvonalakkal szolgáljon a 2022. évi éves fenntartható növekedési stratégia előkészítéséhez.

A szociális helyzetnek az Európa 2020 stratégia által lefedett évtized végére várt széles körű javulása ...

2. **A Covid19-világjárvány 2020 eleji kitörését megelőzően az EU-ban a gazdaság és a foglalkoztatás folyamatos bővülése volt tapasztalható,** ami lehetővé tette az Unió számára, hogy – hozzávetőlegesen az Európa 2020 stratégia elindulásakor – egyre inkább maga mögött tudja a 2008–2009-es pénzügyi és gazdasági válság negatív hatásait, sőt ezen túlmenően is fejlődjön.
3. **2019-ben folytatódott az uniós gazdaság bővülése,** és a foglalkoztatás elérte a valaha mért legmagasabb szintet, míg a munkanélküliség az EU-ban – 6,7 %-os szintjével – visszatért a 2008-as válság előtt utolsóként rögzített szintekre.
4. A foglalkoztatás erőteljes növekedésével az uniós háztartások pénzügyi helyzete – amint azt a háztartások rendelkezésre álló bruttó jövedelem (GHDI) is tükrözi – javult, **ami számos egyéb szociális mutató széles körű javulásához vezetett.** Ez több tagállamban magában foglalta a súlyos anyagi nélkülözésben élők arányának, a lakásköltség-túlterheltségi aránynak, valamint a teljes népesség, illetve a gyermekek szegénységi vagy társadalmi kirekesztődési kockázatának csökkenését. Mindazonáltal a (gyakorlatilag) aktív kereső nélküli háztartásokban élők szegénységi kockázatának növekedése, valamint a szegénység mértékének és tartósságának súlyosbodása sok tagállamban azt mutatta, hogy a szociális helyzet néhány aspektusa még mindig észrevehetően rosszabb volt 2008-hoz képest.

5. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek száma – bár továbbra is messze elmaradt az Európa 2020 stratégiában meghatározott azon céltól, hogy 20 millió fővel csökkenjen a kockázatnak kitettek száma – még alacsonyabb lett, így 2019-re közel 10 millióval (illetve – az Egyesült Királyságot nem számítva – közel 12 millióval) csökkent a kockázatnak kitett személyek száma 2008-hoz képest. Ennek fő oka az volt, hogy erőteljesen csökkent a súlyos anyagi nélkülözésben élők száma, illetve – kisebb mértékben – a (gyakorlatilag) aktív kereső nélküli háztartásokban élők aránya.

... a Covid19-járvány kitörése óta megtorpant

6. A szociális helyzet tekintetében tapasztalt széles körű pozitív fejlemények **félbeszakadtak, majd negatív irányt vettek a Covid19-járvány okozta válságnak**, valamint a járvány megfékezésére irányuló azon intézkedéseknek a következtében, amelyeket a tagállamok a világjárvány elleni küzdelem és a polgáraik életének és megélhetésének védelme érdekében fogadtak el.
7. A szociális és gazdasági tevékenységekre vonatkozó különböző korlátozások **jelentős terhet róttak az EU gazdaságára**. Európa GDP-je 2020-ban összességében 6,0 %-kal csökkent, annak ellenére, hogy Európa gazdasága erőteljesen fellendült 2020 harmadik negyedévében, amikor a nyár folyamán enyhítették a korlátozásokat azt megelőzően, hogy később a második Covid19-hullám megfékezésére ismét bevezették őket.
8. Ugyanebben az időszakban **a foglalkoztatás a gazdasági tevékenység visszaeséséhez képest mérsékelten csökkent**, 2019-hez képest **1,5 %-kal lett alacsonyabb** (ez mintegy 3 millióval kevesebb foglalkoztatottat jelent). A foglalkoztatás viszonylag enyhe csökkenése az automatikus stabilizátorok erőteljes hozzájárulásának és a csökkentett munkaidős foglalkoztatás tagállamok általi tömeges bevezetésének tudható be, amely utóbbit néhány esetben uniós támogatással a *szükséghelyzeti munkanélküliségi kockázatokat mérséklő ideiglenes támogatás* (SURE) és más hasonló munkaerőpiaci intézkedések révén valósítottak meg.

A szociális védelmi rendszerek jelentették a háztartások jövedelmének és a szociális szolgáltatásokhoz való folytatódó hozzáférés támogatásának fő stabilizáló tényezőjét...

9. A szociális védelmi rendszerek voltak a fő stabilizációs tényezők a háztartások jövedelmének támogatásában, mivel a szociális juttatások – többek között a csökkentett munkaidős foglalkoztatás – jelentős szerepet játszottak a háztartási jövedelmek 2020. évi általános visszaesésének enyhítésében. A szociális védelmi rendszerekhez való hozzáférést gyakran átmenetileg megkönnyítették annak érdekében, hogy növeljék a rendszerek hatékonyságát a munkahelyüket vagy jövedelmüket elvesztő személyek védelmében. Ezt kisebb mértékben támogatták a jövedelem- és vagyonadók kiigazításai, valamint más, gyorsan elfogadott szociálpolitikai intézkedések.
10. Ezt a stabilizáló hatást tükrözve, míg a munkaképes korú (18–64 éves) népesség munkavállalásból származó mediánjövedelme a becslések szerint 2019-hez képest 7,2 %-kal csökkent az Unióban, a háztartások rendelkezésre álló mediánjövedelme, valamint az **általános jövedelmi egyenlőtlenség és a szegénység kockázatának kitettek aránya a becslések szerint nagyjából stabil maradt** (az Eurostat 2020. évi jövedelmekre vonatkozó gyorsbecslései szerint), bár az országok és korcsoportok között jelentős eltérések tapasztalhatók.

... de a jelenlegi válság mégis azokat sújtotta inkább, akik már eleve kiszolgáltatott helyzetben voltak.

11. A szociális védelmi rendszerek enyhítő szerepe ellenére a **jelenlegi válság erőteljesebben érintette a kiszolgáltatott személyeket**, köztük a bizonytalan vagy atipikus foglalkoztatásban dolgozókat; a fogyatékossgal élő és tartós ápolásra-gondozásra szoruló személyeket (és gondozóikat); a fiatalabb munkavállalókat, akik feltételezhetően felülreprezentáltak azon ágazatokban, amelyeket a közösségi kontaktusok korlátozására irányuló intézkedések súlyosabban érintenek; a kiszolgáltatott helyzetben lévő családokat és gyermekeket; a hajléktalanokat; a migránsokat; valamint az etnikai kisebbségeket. Az idősek, illetve a krónikus betegségben szenvedők különösen ki vannak téve a Covid19-vírus jelentette egészségügyi kockázatoknak. Emellett a kritikus egészségügyi és szociális szolgáltatási ágazatokban, és különösen az egyszülős háztartásokban felülreprezentált nőknek a válság alatt megnövekedett munkaterheléssel és gondozási feladatokkal kellett megbirkózniuk.

12. 2021-ben az európai háztartások általános pénzügyi helyzetének bizonyos javulása ellenére az alacsony jövedelmű háztartások pénzügyi nehézségei¹ továbbra is különösen súlyosak maradtak, ami arra utal, hogy **a válság pénzügyi hatását továbbra is sokkal erőteljesebben érzékelik a jövedelemeloszlás alacsonyabb részén elhelyezkedők.** Az alacsony jövedelmű háztartások a világjárvány idején gyakran több nehézséggel szembesültek, mivel nagyobb valószínűséggel élnek túlszűfolt vagy rossz lakhatási körülmények között, és nem férnek hozzá otthon az internethez.
13. Annak ellenére, hogy a világjárvány rövid távon viszonylag korlátozott hatást gyakorolt a nyugdíjrendszerekre, továbbra is fennállnak az idősök közötti jövedelmi egyenlőtlenségek, és a nemek közötti egyenlőtlenségek időskorban hangsúlyosabbá válnak. Egy évtizedes javulás után megtorpant a fejlődés az idősök szegénysége, illetve társadalmi kirekesztettsége csökkentése terén az EU-ban.

Jövőbeli fejlemények:

14. A legfrissebb előrejelzések² azt mutatják, hogy a növekvő átoltottsághoz kapcsolódóan javuló egészségügyi helyzet és a járvány megfékezésére irányuló intézkedések folyamatos enyhítése ismét mozgásba lendíti az uniós gazdaságokat, és a GDP 2021-ben várhatóan 4,8 %-kal fog nőni. És bár a helyreállítás üteme tagállamonként eltérő lesz, **a gazdasági teljesítmény várhatóan 2022 végére minden tagállamban eléri a válság előtti szintet.**
15. **Várhatóan több időt vesz igénybe, hogy a foglalkoztatás helyreálljon a válság előtti szintre,** mivel nőnie kell a munkaórák számának ahhoz, hogy a vállalatok ismét munkaerő-felvételre gondoljanak. A gazdasági helyreállítás gyorsaságán túl a munkaerőpiaci kilátások a szakpolitikai támogatás visszavonásának időzítésétől, valamint attól is függenek, hogy a világjárványt követően, valamint a zöld és digitális átállással összefüggésben milyen ütemben változik a munkavállalók megoszlása az ágazatok és vállalkozások között.
16. **A szociális védelmi rendszerekre rövid és középtávon várhatóan továbbra is nyomás nehezedik,** tekintettel a kihívások összetettségére és a Covid19-válságnak a legkiszolgáltatottabbakra gyakorolt hatására.

¹ Azon háztartások aránya, amelyek úgy nyilatkoznak, hogy „a folyó kiadások fedezésére megtakarításaikat kell felhasználniuk vagy adósságot kell vállalniuk”.

² [Summer 2021 Economic Forecast: Reopening fuels recovery \(2021. évi nyári gazdasági előrejelzés: a korlátozások enyhítése lendületet ad a helyreállításnak\)| Európai Bizottság \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/economy_finance/summer-2021-economic-forecast-reopening-fuels-recovery-2021-évi-nyári-gazdasági-előrejelzés-a-korlátozások-enyhítése-lendületet-ad-a-helyreállításnak)_Európai-Bizottság_(europa.eu))

A vázoltak alapján a következő szakpolitikai iránymutatásokat kell figyelembe venni:

- 17.** A válságból való kilábalás és a jövőbeli szükséghelyzetekre való jobb felkészülés érdekében **a tagállamoknak továbbra is prioritásként kell kezelniük a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelemre, a növekvő jövedelmi egyenlőtlenségek kezelésére, valamint a szociális védelmi rendszerek rezilienciájának fokozására irányuló intézkedéseket.** A nemzeti válaszlépéseknek továbbra is a kiszolgáltatott helyzetben lévők körülményeire kell összpontosítaniuk, és a támogatásukra szolgáló mechanizmusokat kell magukban foglalniuk.
- 18.** Fokozni kell az erőfeszítéseket annak érdekében, hogy az aktív befogadási megközelítéssel összhangban és a szegénységre és a társadalmi kirekesztésre vonatkozó uniós kiemelt célt szem előtt tartva, **a magas színvonalú szociális szolgáltatásokhoz és a befogadó munkaerőpiacokhoz való hozzáféréssel összekapcsolt, erős minimumjövedelem-védelem** valósuljon meg. Ebben az értelemben szükség esetén fenn kell tartani vagy ki kell bővíteni a szociális, a tartós ápolási-gondozási és az egészségügyi ágazatba, valamint a humán tőkébe történő beruházásokat. Az ilyen beruházások támogatnák a helyreállítást, és hozzájárulnának az automatikus stabilizátorok megerősítéséhez, ezáltal reziliensebbé téve a gazdaságokat és a társadalmakat a jövőbeli válságokkal szemben. A szociális szolgáltatások nyújtása szempontjából a szociális gazdasági szervezetek a hatóságok fontos partnerei lehetnek.
- 19.** A **szociális védelmi** jogok alkalmazási körét, átruházhatóságát, megfelelőségét és átláthatóságát továbbra is strukturális módon kell kezelni, többek között a válságra való válaszként átmeneti intézkedések meghozatalának a mérlegelése révén. Helyénvaló, hogy a munkavállalók és az önálló vállalkozók szociális védelemhez való hozzáféréséről szóló tanácsi ajánlás³ vezérelje a tagállamok erőfeszítéseit. A szociális védelemmel foglalkozó bizottság arra ösztönzi a tagállamokat, hogy ténylegesen hajtsák végre az ajánlás alapján a közelmúltban benyújtott nemzeti terveket. A tervek hatását gondosan figyelemmel kell kísérni.
- 20.** Továbbra is célzott erőfeszítésekre lesz szükség **a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyermekek** támogatására, többek között az európai gyermekgaranciáról szóló tanácsi ajánlással⁴ összhangban. Azzal, ha a rászoruló gyermekek részére kulcsfontosságú szolgáltatásokat biztosítanak, az esélyegyenlőség előmozdítására irányuló átfogó intézkedések hozzájárulhatnak a szegénység generációk közötti átöröklődésének megtöréséhez.

³ [A Tanács ajánlása a munkavállalók és az önálló vállalkozók szociális védelemhez való hozzáféréséről \(2019/C 387/01\)](#)

⁴ [A Tanács ajánlása az európai gyermekgarancia létrehozásáról \(\(EU\) 2021/1004\)](#)

21. Meg kell erősíteni a **fogyatékossgal élő személyek** társadalmi befogadását a *fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló európai stratégiával (2021–2030)*⁵ összhangban, mégpedig inkluzívabb oktatás, a színvonalas egészségügyi ellátás és tartós ápolás-gondozás megfelelő igénybevételének lehetősége és az ilyen személyek szükségleteihez igazított aktív munkaerőpiaci szakpolitikák biztosítása révén.
22. További erőfeszítésekre van szükség a **migránsok és menekültek** társadalmi befogadása érdekében, amihez olyan integrált megközelítésre van szükség, amely összekapcsolja a képzést és a készségek fejlesztését a foglalkoztatási lehetőségekkel, valamint a szolgáltatásokhoz, különösen az egészségügyi ellátáshoz és a lakhatáshoz való hozzáféréssel.
23. Strukturális intézkedésekre is szükség van a **hajléktalanság és a lakhatásból való kirekesztettség** kezelése érdekében. Ezen intézkedések összefüggésében olyan integrált megközelítéseket kell előnyben részesíteni, amelyek ötvözik a megelőzést, az állandó lakhatáshoz való gyors hozzáférést és a támogató szolgáltatások nyújtását. Szükség esetén fel kell gyorsítani vagy javítani kell az új szociális lakások építését vagy a lakhatási támogatáshoz való hozzáférést. A tagállamok oltási terveinek biztosítaniuk kell a menedékhelyeken, illetve azokon kívül élő hajléktalanok megfelelő elérését. Teljes mértékben ki kell használni a hajléktalanság elleni küzdelem európai platformjában azzal kapcsolatban rejlő lehetőségeket, hogy az megerősítse a probléma kezelésében részt vevő különböző érdekelt felek közötti együttműködést.
24. A nyugdíjak megfelelőségéről a szociális védelemmel foglalkozó bizottság és az Európai Bizottság által 2021-ben készített együttes jelentésben⁶ foglalt megállapításokkal összhangban továbbra is kiemelt figyelmet kell fordítani azokra a **hosszabb távú kihívásokra**, amelyek az idősödő társadalom, valamint a változó gazdaság és munkaerőpiac összefüggésében a **nyugdíjak megfelelőségének és fenntartható finanszírozásának megőrzésével kapcsolatban** fennállnak.
25. A tagállamoknak további **intézkedéseket** kell hozniuk a **munkával töltött életszakasz meghosszabbítása érdekében**. A nyugdíjkorhatárra vagy a szakmai pályára vonatkozó követelményeknek, az ellátásoknak vagy a jogosultság-szerzési arányoknak a várható élettartam növekedését tükröző kiigazítására irányuló erőfeszítéseket a tevékeny időskorra vonatkozó stratégiákkal és rugalmas munkalehetőségekkel kell kiegészíteni, ideértve a nyugdíjak és a munkából származó jövedelem kombinálásának lehetőségét is.

⁵ [Stratégia a fogyatékossgal élő személyek jogainak érvényre juttatásáért \(COM\(2021\) 101 final\)](#)

⁶ [2021. évi jelentés a nyugdíjak megfelelőségéről, a szociális védelemmel foglalkozó bizottság és az Európai Bizottság által közösen készített dokumentum](#)

26. Folyamatos erőfeszítésekre van szükség a nyugdíjak terén a **nemek között fennálló egyenlőtlenség csökkentése**, valamint az **atipikus munkavállalók és az önfoglalkoztatók** nyugdíjjogosultságainak megszerzéséhez szükséges megfelelő ellátási lefedettség és lehetőségek biztosítása érdekében.
27. Az **egészségügyi ellátás** területén a tagállami erőfeszítéseknek továbbra is elsősorban az egészségügyi rendszerek rezilienciájának, hatékonyságának és hozzáférhetőségének megerősítésére kell irányulniuk. A válság bizonyította az **erős biztonsági hálók** értékét, valamint a **szociális és egészségügyi rendszerek közötti hatékony koordináció** stratégiai jelentőségét a minőségi ellátáshoz való hozzáférés mindenki számára történő biztosítása szempontjából.
28. Megerősített hangsúlyt kell fektetni a **betegségmegelőzésre és az egészségfejlesztésre**, valamint az **alapellátás javítására**. Ez magában foglalja a jól képzett és megfelelően támogatott **egészségügyi személyzet** rendelkezésre állásának biztosítását.
29. Az egészségügyi ellátás terén alkalmazott innovatív megközelítések hozzájárulhatnak az egészségügyi dolgozók hiányának kezeléséhez. **A szolgáltatások fizikai nyújtását digitális szolgáltatásokkal kiegészítő** vegyes megközelítés elősegítheti a minőségi egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés mindenki számára történő előmozdítását. Ugyanakkor további tájékoztatást és támogatást kell nyújtani azoknak, akik korlátozott digitális készségekkel rendelkeznek és korlátozott a hozzáférésük a digitális infrastruktúrához, annak biztosítása érdekében, hogy ne maradjanak le.
30. A Covid19-világjárványon túl, valamint a szociális védelemmel foglalkozó bizottság és az Európai Bizottság tartós ápolásról-gondozásról szóló 2021. évi együttes jelentésének⁷ megállapításaival összhangban a tagállamoknak jelentősen fokozniuk kell a **tartós ápolással-gondozással** kapcsolatos strukturális kihívások kezelésére irányuló erőfeszítéseiket. Ez különösen azt jelenti, hogy minden rászoruló számára biztosítani kell a magas színvonalú, megfizethető és hozzáférhető tartós ápolási-gondozási szolgáltatások rendelkezésre állását; továbbá hogy kezelni kell a munkaerővel kapcsolatos kihívásokat és támogatni kell a tartós ápolást-gondozást végzőket; valamint hogy növelni kell a tartós ápolás-gondozás költséghatékonyságát a növekvő kereslet és a munkaerő csökkenése idején, többek között a digitalizációban rejlő lehetőségek kiaknázása és a megelőzésre való összpontosítás révén.

⁷ [2021. évi jelentés a tartós ápolásról-gondozásról, a szociális védelemmel foglalkozó bizottság és az Európai Bizottság által közösen készített dokumentum](#)

31. **A szociálpolitika területén túlmutató intézkedések** tekintetében is prioritásként kell törekedni arra, hogy Unió-szerte javuljon a szociális helyzet. Minden reformnak – beleértve a zöld és digitális átállást célzó reformokat is – figyelembe kell vennie a szociális és foglalkoztatási aggályokat. Az elosztási hatások vizsgálata segíthet megelőzni a hátrányos szociális hatásokat.
32. Helyénvaló, hogy a helyreállítás időszakában továbbra is a **szociális jogok európai pillére** vezérelje az erőfeszítéseket. A pillér végrehajtásának az elkövetkező hónapokban és években a szociális jogok európai pillérére vonatkozó cselekvési terv három új uniós kiemelt célján kell alapulnia, amelyeket az uniós vezetők a Portói Nyilatkozatban⁸ üdvözöltek, és amelyeket az évtized végéig a foglalkoztatás, a készségek és a szegénység csökkentése területén kell megvalósítani. E célból a szociális védelemmel foglalkozó bizottság felkéri a tagállamokat, hogy – figyelembe véve a nemzeti körülményeket – határozzanak meg olyan ambiciózus és reális nemzeti célokat, amelyek megfelelően hozzájárulnak az uniós célok eléréséhez.
33. A tagállamoknak optimálisan kell felhasználniuk a **Next Generation EU helyreállítási eszköz** keretében rendelkezésre bocsátott forrásokat, **valamint a 2021 és 2027 közötti időszakra szóló, megerősített uniós költségvetést**. Különösen ki kell aknázni egyrészt az éghajlatvédelem és a digitalizáció, másrészt a szociális infrastruktúrába és a készségekbe történő beruházások közötti szinergiákat, hozzájárulva ezzel az igazságos átmenethez. A pénzügyi források fontos szerepet játszanak majd a helyreállítás támogatásában azáltal, hogy finanszírozzák a gazdaság újraindítását és a világhátrány okozta társadalmi hatások visszafordítását célzó programok számára.
34. Az **európai szemeszter továbbra is hatékony koordinációs eszközként** szolgál a fenntartható és inkluzív gazdasági növekedés, a versenyképesség, a foglalkoztatás, valamint a megfelelő szociális védelem és társadalmi befogadás előmozdításához. Továbbra is fontos azonban, hogy megőrizzük a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz elindításához kapcsolódó ideiglenes, célzott kiigazítások és a szemeszter eredeti célja közötti egyensúlyt. Ezzel összefüggésben **fenn kell tartani az EPSCO Tanács és tanácsadó szervei által a szemeszter folyamatában betöltött szerepet**, mégpedig a szemeszter korábbi ciklusaival összhangban, valamint a Szerződés (az EUMSZ 148. cikke) és a tanácsadó szervek megbízatásának teljes körű alkalmazásával.

⁸ [Portói Nyilatkozat \(a Tanács honlapja, 2021. május 7.\)](#)

35. A szociális Európa megerősítése, valamint a szociális jogok európai pillére uniós és tagállami szintű végrehajtásának támogatása érdekében – a vonatkozó hatáskörök kellő figyelembevételével – **konstruktív párbeszédet kell fenntartani az uniós intézmények, a tagállamok, a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek között.**
36. **Felkérjük az Európai Bizottságot, hogy a fenti szakpolitikai iránymutatást vegye figyelembe a 2022. évi éves fenntartható növekedési stratégia előkészítése során.**
-